

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 14 april 2015*

”Begäran om förhandsavgörande — Manliga och kvinnliga arbetstagare — Likabehandling i fråga om social trygghet — Direktiv 79/7/EEG — Artikel 4 — Direktiv 97/81/EG — Ramavtalet om deltidsarbete mellan UNICE, CEEP och EFS — Beräkning av förmåner — System för att utfylla luckor i avgiftsinbetalningarna — Deltidsanställda respektive heltidsanställda arbetstagare”

I mål C-527/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Spanien) genom beslut av den 10 september 2013, som inkom till domstolen den 7 oktober 2013, i målet

Lourdes Cachaldora Fernández

mot

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, vice-ordföranden K. Lenaerts, avdelningsordförandena A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, A.Ó Caoimh och J.-C. Bonichot samt domarna A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, A. Prechal, E. Jarašiūnas, C.G. Fernlund och F. Biltgen (referent),

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 29 september 2014,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) och Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS), genom A. Lozano Mostazo och I. Pastor Merino, abogados,
- Spaniens regering, genom L. Banciella Rodríguez-Miñón, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: spanska.

— Europeiska kommissionen, genom L. Lozano Palacios och D. Martin, båda i egenskap av ombud, och efter att den 9 oktober 2014 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande, följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av dels artikel 4 i rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet (EGT L 6, 1979, s. 24; svensk specialutgåva, volym 2, s. 111), dels klausul 5.1 a i ramavtalet om deltidsarbete (nedan kallat ramavtalet), som ingicks den 6 juni 1997 och som finns som bilaga till rådets direktiv 97/81/EG av den 15 december 1997 om ramavtalet om deltidsarbete undertecknat av UNICE, CEEP och EFS (EGT L 14, 1998, s. 9), i dess lydelse enligt rådets direktiv 98/23/EG av den 7 april 1998 (EGT L 131, s. 10).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan, å ena sidan, Lourdes Cachaldora Fernández och, å andra sidan, Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (nationellt institut för social trygghet) (nedan kallat INSS) och Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (allmän socialförsäkringskassa). Målet avser fastställande av beräkningsunderlaget för pension vid total bestående invaliditet.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 I artikel 2 i direktiv 79/7 anges att direktivet gäller den förvärvsarbetande befolkningen, inklusive egna företagare, arbetstagare och egna företagare vars verksamhet avbryts av sjukdom, olycksfall eller ofrivillig arbetslöshet och personer som söker anställning samt pensionerade eller invalidiserade arbetstagare och egna företagare.
- 4 Enligt artikel 3.1 i direktivet gäller det bland annat lagstadgade system som ger skydd vid invaliditet.
- 5 I artikel 4.1 i direktivet föreskrivs följande:

”Likabehandlingsprincipen innebär att det inte skall förekomma någon som helst diskriminering på grund av kön, vare sig direkt eller indirekt, särskilt med hänvisning till äktenskaplig status eller familjestatus, i synnerhet vad beträffar

- systemens räckvidd och villkoren för tillgång till dem,
- skyldighet att betala avgifter och beräkningen av avgifterna,
- beräkningen av förmåner, bland annat tillägg avseende make/maka och familjemedlemmar samt de villkor som bestämmer varaktigheten och bibehållandet av rätten till bidrag.”

- 6 I tredje stycket i inledningen till ramavtalet anges följande:

”Detta avtal avser arbetsvillkoren för deltidsarbetande, och utgår ifrån att de lagstadgade sociala trygghetssystemen faller inom medlemsstaternas beslutanderätt. När det gäller principen om icke-diskriminering har parterna i detta avtal noterat förklaringen om sysselsättningen vid Europeiska rådet i Dublin i december 1996, där rådet bland annat betonade behovet av att göra de sociala

trygghetssystemen förmånligare för sysselsättningen genom att utveckla 'sociala trygghetssystem som är möjliga att anpassa till nya mönster i arbetslivet och som kan ge ett lämpligt skydd för dem som är sysselsatta i sådana arbetsformer'. Parterna i detta avtal anser att denna förklaring bör förverkligas."

7 Enligt klausul 2.1 i ramavtalet gäller det "deltidsarbetande som har ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande som regleras av lag, kollektivavtal eller praxis i varje medlemsstat".

8 I klausul 4.1 i ramavtalet föreskrivs följande:

"När det gäller anställningsvillkoren får deltidsarbetande inte behandlas mindre förmånligt än jämförbara heltidsarbetande enbart på den grunden att de arbetar deltid, om det inte finns objektiva skäl för den annorlunda behandlingen."

9 I klausul 5.1 a i ramavtalet föreskrivs följande:

"Vad avser klausul 1 i detta avtal och principen om icke-diskriminering av deltidsarbetande i förhållande till heltidsarbetande

a) bör medlemsstaterna, efter samråd med arbetsmarknadens parter i enlighet med nationell lag eller praxis, undersöka om det finns några rättsliga eller administrativa hinder som kan begränsa möjligheterna att arbeta deltid, och, om det är lämpligt, undanröja dem".

Spansk rätt

10 I artikel 140.1 a i den allmänna lagen om social trygghet (Ley General de la Seguridad Social), vilken godkänts genom kungligt lagstiftningsdekret 1/1994 av den 20 juni 1994 (BOE nr 154 av den 29 juni 1994, s. 20658) (nedan kallad LGSS), föreskrivs, i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet, följande:

"Beräkningsunderlaget för pension vid bestående invaliditet som följer av en sjukdom som inte är en yrkessjukdom fastställs enligt följande bestämmelser:

a) Den kvot ska användas som följer av att avgiftsunderlaget för den berörda personen under de 96 månader som närmast föregår den månad då den pensionsgrundande händelsen inträffade divideras med 112."

11 I regel 3 b i tillägsbestämmelse 7.1 till LGSS föreskrivs, vad gäller beräkningsunderlaget för ålders- och invaliditetspension till deltidsanställda arbetstagare, följande:

"Vid beräkningen av ålderspension och pension vid bestående invaliditet som följer av en sjukdom som inte är en yrkessjukdom ska perioder under vilka det inte har förelegat någon avgiftsskyldighet inräknas, genom användning av det lägsta avgiftsunderlaget av de avgiftsunderlag som gällde för varje period, motsvarande det antal timmar som den aktuella personen senast arbetade."

12 Bestämmelserna i regel 3 b i tillägsbestämmelse 7.1 till LGSS har genomförts genom kungligt dekret 1131/2002 om social trygghet för deltidsanställda arbetstagare och deltidspension (Real Decreto 1131/2002 por el que se regula la Seguridad Social de los trabajadores contratados a tiempo parcial, así como la jubilación parcial) av den 31 oktober 2002 (BOE nr 284 av den 27 november 2002, s. 41643) (nedan kallat kungligt dekret 1131/2002). I artikel 7.2 i detta dekret föreskrivs följande:

"Vid beräkningen av ålderspension och pension vid bestående invaliditet som följer av en sjukdom som inte är en yrkessjukdom eller ett olycksfall som inte är ett olycksfall i arbetet, ska perioder under vilka det inte har förelegat någon avgiftsskyldighet inräknas, genom beaktande av det lägsta avgiftsunderlaget

av de avgiftsunderlag som gällde för varje period, motsvarande det antal timmar som den aktuella personen arbetat enligt anställningsavtalet vid den tidpunkt då avgiftsskyldigheten avbröts eller upphörde.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 13 Lourdes Cachaldora Fernández betalade avgifter till det sociala trygghetssystemet i Spanien från den 15 september 1971 till den 25 april 2010, det vill säga under 5 523 dagar. Under denna tid var hon deltidsanställd under perioderna 1 september 1998–28 februari 1999, 1 mars 1999–23 mars 2001 och 24 mars 2001–23 januari 2002. Resten av tiden var hon heltidsanställd. Lourdes Cachaldora Fernández betalade dock inte några avgifter under perioden 23 januari 2002–30 november 2005.
- 14 Den 21 april 2010 gav Lourdes Cachaldora Fernández in en ansökan om invaliditetspension till INSS.
- 15 Lourdes Cachaldora Fernández beviljades, i beslut av den 29 april 2010, pension på den grunden att hon på ett bestående sätt var helt oförmögen att utföra sina ordinarie arbetsuppgifter. Grundbeloppet för pensionen fastställdes till 347,03 euro per månad och procentsatsen fastställdes till 55 procent. Grundbeloppet hade beräknats utifrån en referensperiod som utgjordes av de åtta år som föregick den pensionsgrundande händelsen, det vill säga perioden mars 2002–februari 2010. För perioden mars 2002–november 2005 hade det lägsta avgiftsunderlaget för varje år multiplicerats med nedsättningskoefficienten för det deltidsarbete som hade legat till grund för de senaste avgiftsinbetalningarna i tiden före mars 2002.
- 16 Lourdes Cachaldora Fernández begärde omprövning av detta beslut och gjorde gällande att hennes pension, vad gäller perioden mars 2002–november 2005, skulle beräknas på ett sådant sätt att de lägsta avgiftsunderlagen för vart och ett av dessa år beaktades fullt ut, det vill säga utan nedsättning till följd av tillämpningen av koefficienten för deltidsarbete. Enligt denna beräkningsmetod skulle grundbeloppet för Lourdes Cachaldora Fernández uppgå till 763,76 euro, vilket INSS inte har bestritt.
- 17 INSS fann, vid omprövning, inte skäl att ändra sitt beslut, eftersom den ansåg att den föreslagna beräkningsmetoden stred mot artikel 7.2 i kungligt dekret 1131/2002. Lourdes Cachaldora Fernández överklagade detta beslut till Juzgado de lo Social 2 de Ourense. I dom av den 13 oktober 2010 ogillade den domstolen överklagandet och fastställde INSS förvaltningsbeslut med hänvisning till artikel 7.2 i kungligt dekret 1131/2002 och tilläggbestämmelse 7 till LGSS.
- 18 Lourdes Cachaldora Fernández överklagade domen till Tribunal Superior de Justicia de Galicia, som hyser tvivel om den spanska lagstiftningen är förenlig med unionsrätten.
- 19 Den hänskjutande domstolen önskar, för det första, ett klagande av huruvida det, i det nationella målet, är fråga om indirekt diskriminering av kvinnliga arbetstagare i den mening som avses i direktiv 79/7. I denna del har den hänskjutande domstolen angett följande. Det är fler kvinnor än män som påverkas negativt av de aktuella nationella bestämmelserna, eftersom de huvudsakligen rör kvinnliga arbetstagare. Det är inte heller säkert att den motivering som framförts uppfyller kraven i unionsrätten. Denna motivering lyder som följer: ”Det är förenligt med principen om logik och balans i målsättningen att upprätthålla social trygghet att perioder under vilka [inbetalningarna] avbrutits beaktas i proportion till antalet arbetade timmar per dag under deltidsarbetet. Denna princip innebär, enligt principerna om medverkan och proportionalitet mellan de inbetalningar som gjorts och det skydd som erhålls, att det skydd som det sociala trygghetssystemet erbjuder aldrig kan överstiga de tidigare avgiftsinbetalningarna till systemet.”
- 20 Följaktligen finns det ett kriterium om proportionalitet i förhållande till den aktuella arbetstagarens inbetalningar, vilket innebär att det ska räknas fram en nedsättningskoefficient för deltidsarbetet, vilken ska tillämpas på de lägsta avgiftsunderlag som beaktas för de perioder där inbetalningarna

avbrutits, utifrån samtliga inbetalningar som arbetstagaren har gjort under sitt yrkesliv. De aktuella nationella bestämmelserna föreskriver emellertid inte någon sådan beräkningsmetod. Enligt dessa bestämmelser ska man nämligen använda en nedsättningskoefficient för deltidsarbete som motsvarar arbetad tid enligt det anställningsavtal som gällde då inbetalningarna avbröts. Detta kan, vilket det nationella målet visar, leda till fullständigt oproportionerliga resultat när den aktuella arbetstagaren endast deltidsarbetat under en liten del av sitt yrkesliv.

- 21 Dessutom saknas det fog för att tillämpa ett kriterium om proportionalitet i förhållande till inbetalningarna när det gäller systemet för att utfylla luckor som beror på att inbetalningarna avbrutits. Detta system följer nämligen inte en logik som grundar sig på avgiftsinbetalningar, vilket visar sig i det faktum att avbrotten beaktas på grundval av fastställda avgifter som inte är beroende av vilka avgifter som betalats in, utan som syftar till att avhjälpa de problem som följer av att den referensperiod som används har fastställts i förväg. I detta fall har det faktum att Lourdes Cachaldora Fernández arbetat deltid och gjort inbetalningar i stället för att inte arbeta och inte göra några inbetalningar påverkat henne negativt, eftersom hennes invaliditetspension därigenom har reducerats.
- 22 För det andra anser den hänskjutande domstolen att de aktuella nationella bestämmelserna även kan strida mot ramavtalet och har i denna del angett följande. Den i det nationella målet aktuella invaliditetspensionen kan visserligen, med beaktande av de kriterier som EU-domstolen har fastställt, inte anses utgöra lön och den utgör således inte ett sådant anställningsvillkor som omfattas av principen om icke-diskriminering av deltidsarbetande i artikel 4 i ramavtalet. I klausul 5.1 a i ramavtalet föreskrivs emellertid att medlemsstaterna bör undersöka om det finns några rättsliga eller administrativa hinder som kan begränsa möjligheterna att arbeta deltid, och, om det är lämpligt, undanröja dem. I detta fall skulle de villkor under vilka avbrotten beaktas enligt den spanska lagstiftningen kunna anses utgöra "rättsliga hinder" för deltidsarbete, eftersom de arbetstagare som, efter att ha förlorat ett heltidsarbete, accepterar ett deltidsarbete missgynnas i förhållande till de arbetstagare som inte accepterar ett sådant arbete. Detta utgör rent faktiskt ett betydande hinder för att acceptera ett deltidsarbete.
- 23 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal Superior de Justicia de Galicia att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen.
  - "1) Strider en sådan nationell bestämmelse som regel 3 b i tilläggsbestämmelse 7.1 till [LGSS], vilken huvudsakligen berör kvinnor, mot artikel 4 i direktiv 79/7 i det att den föreskriver att luckor på grund av avbrott i de avgiftsinbetalningar som omfattas av referensperioden för en avgiftsfinansierad invaliditetspension och som följer på en deltidsanställning täcks genom att de lägsta avgiftsunderlag som gällt vid varje tidpunkt multipliceras med nedsättningskoefficienten för det deltidsarbete i anställningen som utförts före avbrottet i inbetalningarna, medan det inte sker någon nedsättning om det är fråga om en heltidsanställning?
  - 2) Strider en sådan nationell bestämmelse som regel 3 b i tilläggsbestämmelse 7.1 till [LGSS], vilken huvudsakligen berör kvinnor, mot klausul 5.1 a i [ramavtalet], i det att den föreskriver att luckor på grund av avbrott i de avgiftsinbetalningar som omfattas av referensperioden för en avgiftsfinansierad invaliditetspension och som följer på en deltidsanställning täcks genom att de lägsta avgiftsunderlag som gällt vid varje tidpunkt multipliceras med nedsättningskoefficienten för det deltidsarbete i anställningen som utförts före avbrottet i inbetalningarna, medan det inte sker någon nedsättning om det är fråga om en heltidsanställning?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 24 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 4 i direktiv 79/7 ska tolkas så, att den – med beaktande av de omständigheter som anges i beslutet om hänskjutande – utgör hinder för en nationell lagstiftning som föreskriver att sådana avbrott i avgiftsinbetalningarna som omfattas av referensperioden för en avgiftsfinansierad invaliditetspension, och som följer på en deltidsanställning, tillgodoräknas arbetstagaren genom att de lägsta avgiftsunderlag som gällt vid varje tidpunkt multipliceras med nedsättningskoefficienten för anställningen, medan det inte föreskrivs någon sådan nedsättning om avbrotten följer på en heltidsanställning.
- 25 I detta avseende är det visserligen fastslaget att unionsrätten respekterar medlemsstaternas behörighet att utforma sina system för social trygghet och att det i avsaknad av harmonisering på unionsnivå följaktligen ankommer på lagstiftaren i varje medlemsstat att bestämma villkoren för beviljande av sociala trygghetsförmåner. Medlemsstaterna är vid utövandet av denna befogenhet emellertid skyldiga att iakta unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom Watts, C-372/04, EU:C:2006:325, punkt 92 och där angiven rättspraxis, och dom Somova, C-103/13, EU:C:2014:2334, punkterna 33–35 och där angiven rättspraxis).
- 26 Unionsrätten inkräktar således i princip inte på den spanska lagstiftarens val av en referensperiod, begränsad till åtta år, som beräkningsunderlag för den invaliditetspension som är aktuell i det nationella målet och att tillämpa en nedsättningskoefficient när ett avbrott i avgiftsinbetalningarna följer omedelbart efter en period då arbetstagaren arbetat deltid. Det ska emellertid, i det nationella målet, prövas huruvida detta val är förenligt med direktiv 79/7.
- 27 Domstolen konstaterar inledningsvis att en nationell lagstiftning som den som är i fråga i det nationella målet inte medför någon direkt könsdiskriminering, eftersom den utan åtskillnad är tillämplig på såväl kvinnliga som manliga arbetstagare. Det ska således prövas huruvida den utgör indirekt könsdiskriminering.
- 28 När det gäller frågan huruvida en sådan nationell lagstiftning som den här aktuella medför indirekt könsdiskriminering, såsom den hänskjutande domstolen har antytt, framgår det av domstolens fasta praxis att en nationell bestämmelse medför indirekt diskriminering när den, trots att den är neutralt utformad, i praktiken missgynnar betydligt fler kvinnor än män (se, bland annat, dom Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, punkt 56 och där angiven rättspraxis, och dom Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, punkt 29).
- 29 I detta fall bygger den hänskjutande domstolens bedömning på två antaganden, nämligen att den aktuella nationella bestämmelsen avser gruppen deltidsarbetande arbetstagare och att dessa arbetstagare huvudsakligen är kvinnor.
- 30 I denna del konstaterar domstolen att den aktuella nationella bestämmelsen, såsom framgår av beslutet om hänskjutande, inte är tillämplig på alla deltidsarbetande arbetstagare, utan endast på de arbetstagare som har avbrutit sina avgiftsinbetalningar under referensperioden, vilken utgörs av de åtta år som föregår den pensionsgrundande händelsen, förutsatt att avbrottet inträffar efter en deltidsanställning. Allmänna statistikuppgifter om gruppen deltidsarbetande som helhet är således inte relevanta för fastställandet av huruvida det är betydligt fler kvinnor än män som berörs av denna bestämmelse.

- 31 Vidare ska det påpekas att även om det framgår att en arbetstagare som Lourdes Cachaldora Fernández missgynnas på grund av att hon arbetade deltid under den period som omedelbart föregick avbrottet i hennes avgiftsinbetalningar är det – såsom INSS, den spanska regeringen och Europeiska kommissionen anfört – inte uteslutet att vissa deltidsarbetande arbetstagare även skulle kunna gynnas av den aktuella nationella lagstiftningen. En arbetstagare som hade ett avtal om heltidsanställning när han eller hon upphörde att yrkesarbeta men som under den övriga delen av referensperioden, eller till och med under den övriga delen av sitt yrkesliv, endast arbetat deltid gynnas nämligen, eftersom vederbörande får en pension som är övervärderad i förhållande till de inbetalningar som faktiskt har gjorts.
- 32 Därmed följer det inte av de statistiska uppgifter som den hänskjutande domstolen har lagt till grund för sin bedömning att den grupp av arbetstagare som missgynnas av den aktuella nationella lagstiftningen huvudsakligen består av deltidsarbetande, och i synnerhet av kvinnor.
- 33 Mot bakgrund av det ovan anförda kan den aktuella nationella bestämmelsen inte, på grundval av de omständigheter som beskrivs i beslutet om hänskjutande, anses huvudsakligen missgynna en viss kategori av arbetstagare, i detta fall deltidsarbetande arbetstagare och, i ännu mindre grad, kvinnor. Denna bestämmelse kan således inte anses indirekt diskriminerande i den mening som avses i artikel 4.1 i direktiv 79/7.
- 34 Den första frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Artikel 4.1 i direktiv 79/7 ska tolkas så, att den inte utgör hinder för en nationell lagstiftning som föreskriver att sådana avbrott i avgiftsinbetalningarna som omfattas av referensperioden för en avgiftsfinansierad invaliditetspension, och som följer på en deltidsanställning, tillgodoräknas arbetstagaren genom att de lägsta avgiftsunderlag som gällt vid varje tidpunkt multipliceras med nedsättningskoefficienten för anställningen, medan det inte föreskrivs någon sådan nedsättning om avbrotten följer på en heltidsanställning.

Den andra frågan

- 35 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida klausul 5.1 a i ramavtalet ska tolkas så, att den är tillämplig på en lagstiftning i en medlemsstat som föreskriver att sådana avbrott i avgiftsinbetalningarna som omfattas av referensperioden för en avgiftsfinansierad invaliditetspension, och som följer på en deltidsanställning, tillgodoräknas arbetstagaren genom att de lägsta avgiftsunderlag som gällt vid varje tidpunkt multipliceras med nedsättningskoefficienten för anställningen, medan det inte föreskrivs någon sådan nedsättning om avbrotten följer på en heltidsanställning.
- 36 Domstolen erinrar i detta avseende om att det framgår av inledningen till ramavtalet att detta avtal avser ”arbetsvillkoren för deltidsarbetande, och utgår ifrån att de lagstadgade sociala trygghetssystemen faller inom medlemsstaternas beslutanderätt”.
- 37 Dessutom framgår det av domstolens praxis att pension som grundar sig på ett anställningsförhållande mellan en arbetstagare och en arbetsgivare – med undantag av den lagstadgade sociala trygghetspensionen, vilken i mindre grad baserar sig på anställningsförhållandet än på sociala överväganden – anses omfattas av begreppet anställningsvillkor i den mening som avses i ramavtalet (dom Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, punkt 21).
- 38 I det här aktuella fallet följer det av de uppgifter som domstolen förfogar över att den i det nationella målet aktuella pensionen utgör en lagstadgad social trygghetspension. Denna pension kan, såsom generaladvokaten har angett i punkt 29 i sitt förslag till avgörande, således inte anses utgöra ett anställningsvillkor i den mening som avses i klausul 4.1 i ramavtalet och den omfattas följaktligen inte av tillämpningsområdet för denna bestämmelse.

- 39 Det skulle dessutom innebära att medlemsstaterna ålades skyldigheter på det allmänna socialpolitiska området avseende åtgärder som inte omfattas av tillämpningsområdet för ramavtalet om uttrycket "rättsligt hinder" i klausul 5.1 a i ramavtalet tolkades så att medlemsstaterna var skyldiga att, utanför området arbetsvillkor, besluta om åtgärder kopplade till en sådan pension som den som är aktuell i det nationella målet.
- 40 Dessutom påverkar den aktuella nationella bestämmelsen, såsom anges i punkterna 30 och 31 ovan, inte alla deltidsarbetande arbetstagare, utan endast de arbetstagare som har avbrutit avgiftsinbetalningarna omedelbart efter en period under vilken de har arbetat deltid. Bestämmelsen gynnar vidare de arbetstagare som, även om de har varit deltidsanställda under en stor del av sitt yrkesliv, var heltidsanställda omedelbart före avbrottet i inbetalningarna. Med beaktande av att bestämmelsens påverkan på deltidsarbetande arbetstagare är slumpartad, kan den inte anses utgöra ett rättsligt hinder som kan begränsa möjligheterna att arbeta deltid.
- 41 Den andra frågan ska således besvaras enligt följande. Ramavtalet ska tolkas så, att det inte är tillämpligt på en lagstiftning i en medlemsstat som föreskriver att sådana avbrott i avgiftsinbetalningarna som omfattas av referensperioden för en avgiftsfinansierad invaliditetspension, och som följer på en deltidsanställning, tillgodoräknas arbetstagaren genom att de lägsta avgiftsunderlag som gällt vid varje tidpunkt multipliceras med nedsättningskoefficienten för anställningen, medan det inte föreskrivs någon sådan nedsättning om avbrotten följer på en heltidsanställning.

Rättegångskostnader

- 42 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

- 1) **Artikel 4.1 i rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet ska tolkas så, att den inte utgör hinder för en nationell lagstiftning som föreskriver att sådana avbrott i avgiftsinbetalningarna som omfattas av referensperioden för en avgiftsfinansierad invaliditetspension, och som följer på en deltidsanställning, tillgodoräknas arbetstagaren genom att de lägsta avgiftsunderlag som gällt vid varje tidpunkt multipliceras med nedsättningskoefficienten för anställningen, medan det inte föreskrivs någon sådan nedsättning om avbrotten följer på en heltidsanställning.**
- 2) **Ramavtalet om deltidsarbete, som ingicks den 6 juni 1997 och som finns som bilaga till rådets direktiv 97/81/EG av den 15 december 1997 om ramavtalet om deltidsarbete undertecknat av UNICE, CEEP och EFS, i dess lydelse enligt rådets direktiv 98/23/EG av den 7 april 1998, ska tolkas så, att det inte är tillämpligt på en lagstiftning i en medlemsstat som föreskriver att sådana avbrott i avgiftsinbetalningarna som omfattas av referensperioden för en avgiftsfinansierad invaliditetspension, och som följer på en deltidsanställning, tillgodoräknas arbetstagaren genom att de lägsta avgiftsunderlag som gällt vid varje tidpunkt multipliceras med nedsättningskoefficienten för anställningen, medan det inte föreskrivs någon sådan nedsättning om avbrotten följer på en heltidsanställning.**

Underskrifter